

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

'Op weg naar beter tekstbegrip'

*Conferentie Vereniging
Taalspecialisten*

10 mei 2019

Herman Franssen

Inspecteur primair onderwijs

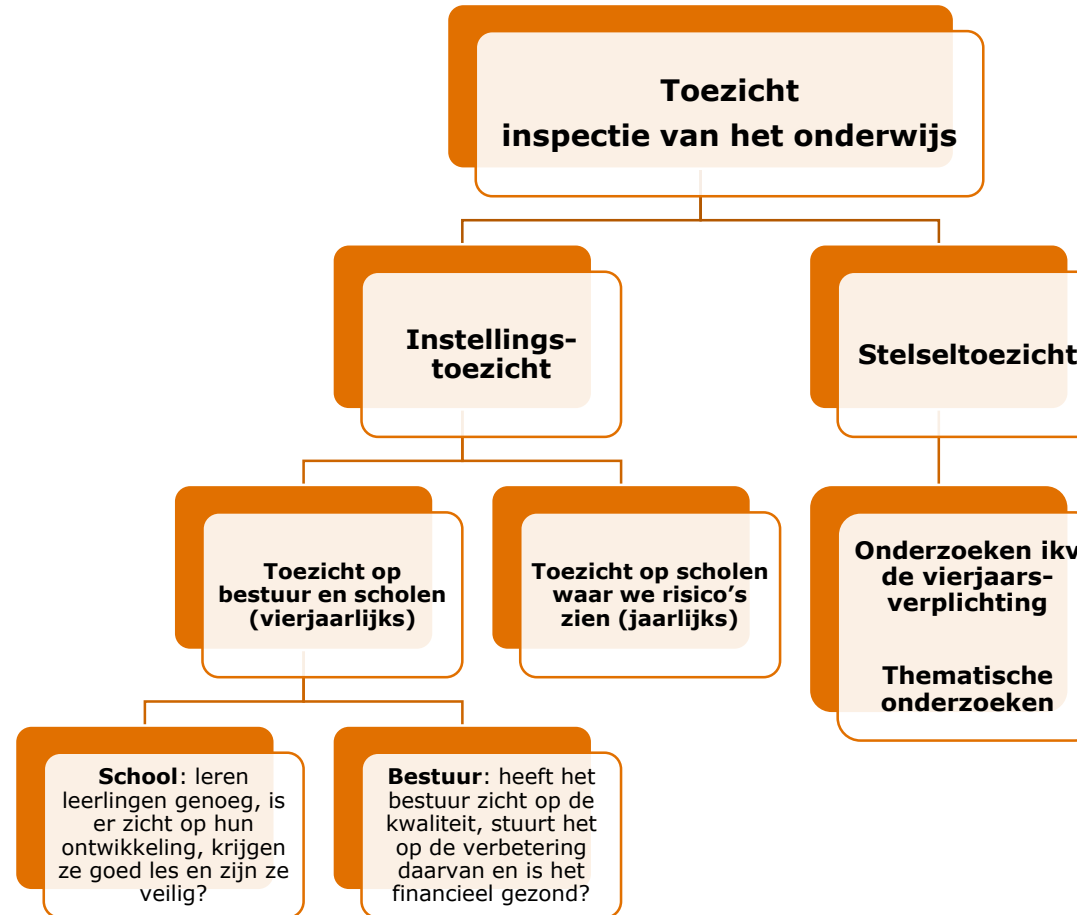
Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Inhoud

- Hoofdlijnen vernieuwde toezicht
- Nieuwe waarderingskader
 - Achtergrond en structuur
 - Taal/Begrijpend lezen in het kader
- Implicaties en impressies begrijpend lezen.

Hoofdpijnen in het toezicht

Uitgangspunten waarderingskader 2017

Waarborg:
basiskwaliteit

Stimuleren tot beter:
eigen aspecten van
kwaliteit

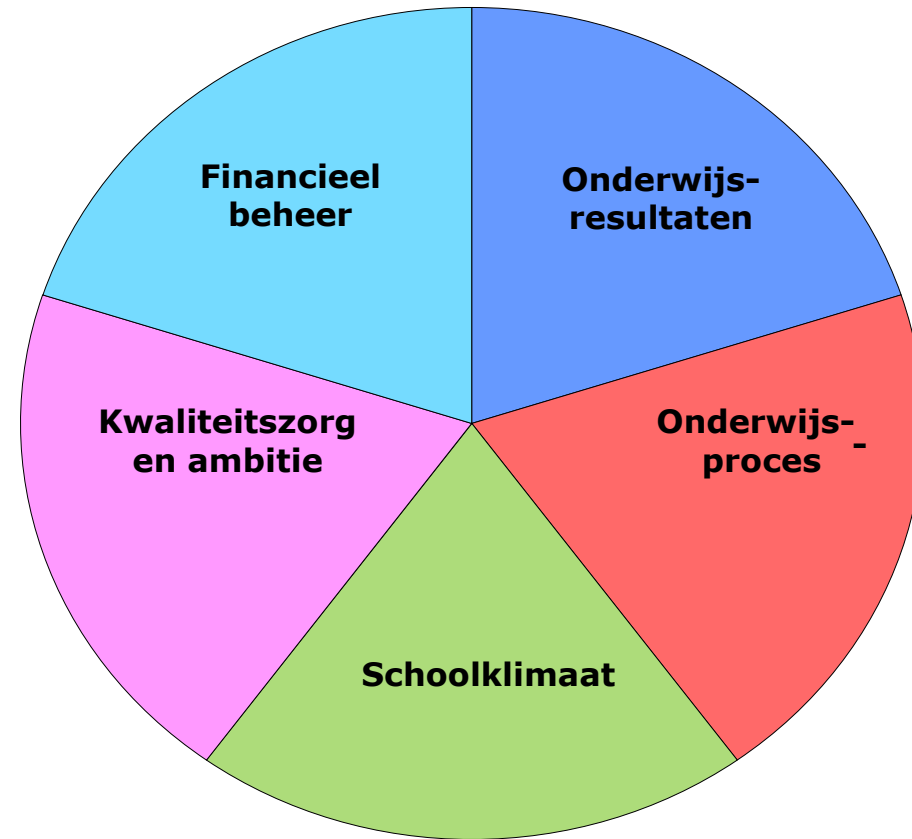
Eenduidig toezicht en
toezicht op maat

Aansluiten bij
verantwoordelijkheid
bestuur

Waarderingskader

- Vijf kwaliteitsgebieden
- Standaarden per kwaliteitsgebied

Centrale vragen:

1. Geven leraren goed les?

- Kwaliteitsgebied 1:
onderwijsproces

2. Is er een veilig, stimulerend en ambitieus klimaat voor Iln?

- Kwaliteitsgebied 2:
schoolklimaat

3. Leren kinderen voldoende?

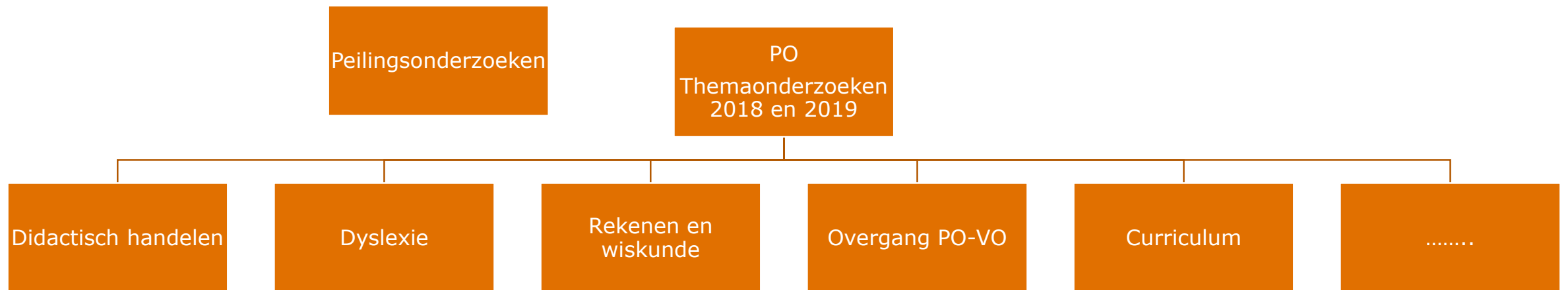
- Kwaliteitsgebied 3:
onderwijsresultaten

4. Bewaakt en ontwikkelt het bestuur/de directie de kwaliteit van de school?

- Kwaliteitsgebied 4:
kwaliteitszorg en ambitie

Stelseltoezicht

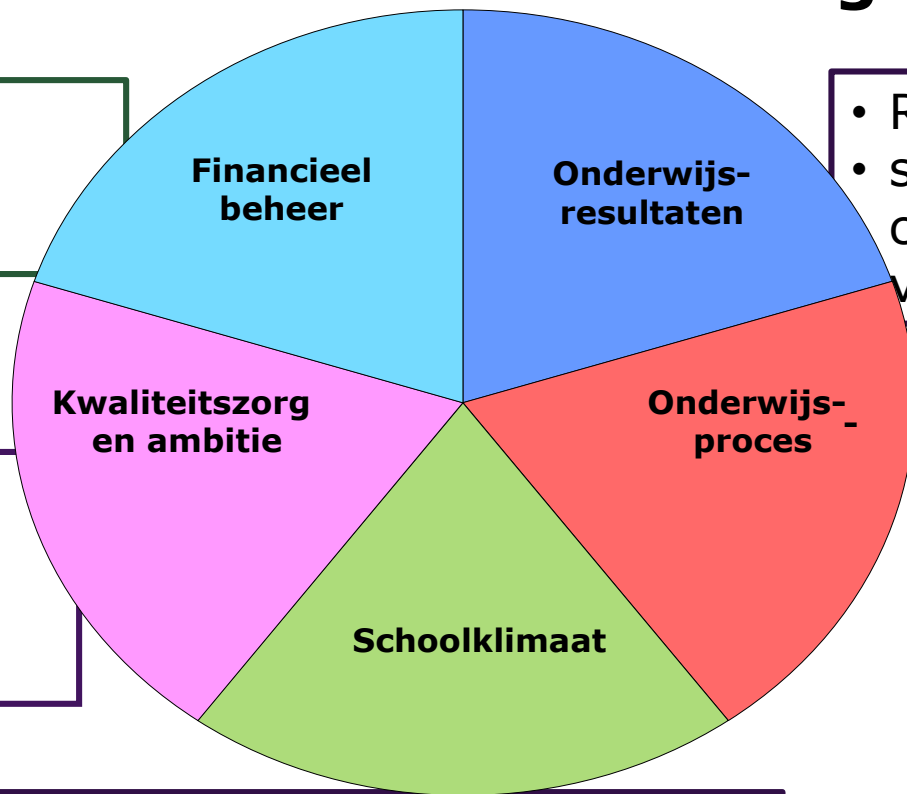

Waar kijken we naar in het waarderingskader?

- continuïteit
- doelmatigheid
- rechtmatigheid

- kwaliteitszorg
- kwaliteits-cultuur
- verantwoording en dialoog

- veiligheid
- pedagogisch (leer)klimaat

- Resultaten
- sociale en maatschappelijke competenties
- vervolgsucces

- aanbod
- zicht op ontwikkeling
- didactisch handelen
- (extra) ondersteuning
- samenwerking
- toetsing en afsluiting

Het aanbod bereidt de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.

Basiskwaliteit

De school biedt een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod dat ook de referentieniveaus taal en rekenen omvat en dat aansluit bij het (beoogde) niveau van alle leerlingen.

Het onderwijs gaat ervan uit dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving. Daarom is het onderwijs gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie, en op kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten. Het aanbod draagt bij aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

Het aanbod sluit aan op het niveau van de leerlingen bij binnenkomst van de school, wordt afgestemd op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingenpopulatie en bereidt hen voor op het aanbod bij de start van het vervolgonderwijs. Daartussenin verdelen de leraren de leerinhouden evenwichtig en in samenhang over de leerjaren heen.

De school legt de doelen voor het onderwijs en de opbouw van het aanbod vast in het schoolplan.

Eigen aspecten van kwaliteit

Welke eigen opdracht heeft de school opgenomen in het schoolplan en (hoe) realiseert de school deze? Te denken valt aan:

- toekomstgericht aanbod;
- aanbod gericht op het leren van leerstrategieën;
- een aantrekkelijke, uitdagende leeromgeving.

Toelichting wettelijke eisen

De school formuleert de doelen van het onderwijs in het schoolplan (art. 12, tweede lid, WPO).

De wet geeft aan dat de inhouden van het onderwijs zich richten op de emotionele en verstandelijke ontwikkeling, op het ontwikkelen van creativiteit, en op het verwerven van noodzakelijke kennis en van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden (art. 8, tweede, en artikel 9, eerste en tweede lid, WPO). De vakgebieden en inhouden zijn vastgelegd in kerndoelen en referentieniveaus (art. 9, eerste, tweede, negende en elfde lid, WPO) en omvatten ook de brede ontwikkeling en inhoud die in relatie staan tot het opgroeien in een pluriforme samenleving, het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie en het kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten (art. 8, derde lid, WPO).

De inhouden van het onderwijsaanbod dienen te zijn afgestemd op verschillende leerbehoeften van leerlingen en worden evenwichtig en in samenhang over de leerjaren verdeeld (art. 8, eerste lid, WPO). Dat houdt ook in dat het onderwijs dusdanig wordt ingericht dat er structureel en herkenbaar aandacht wordt besteed aan het bestrijden van achterstanden op alle gebieden waaronder rekenen en in het bijzonder in de beheersing van de Nederlandse taal (art. 8, elfde lid, WPO). De school bereidt de leerlingen voor op de start van het vervolgonderwijs (art. 2 WPO). Uit de eis van een ononderbroken

Wat staat er in over taal en lezen?

- Breed en op de **kerndoelen gebaseerd** aanbod dat ook de **referentieniveaus** omvat. (WPO art 8 en 9)
- Het **sluit aan bij het niveau** van de leerlingen**wordt afgestemd** op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingenpopulatie... (WPO art 8)
- de vorderingen van de leerlingen in kennis en vaardigheden moeten door middel van een **leerling- en onderwijsvolgsysteem** worden gevolgd. Bij taal en rekenen/wiskunde gebeurt dit met **genormeerde toetsen**.

Wat staat er over taal en lezen?

- De leraren **plannen en structureren** hun handelen **met behulp van informatie die zij over leerlingen hebben.**
- De leraren **creëren een leerklimaat** waardoor leerlingen actief en betrokken zijn.
- Met geschikte opdrachten en heldere uitleg structureert de leraar het onderwijsaanbod zo dat de leerling **het zich eigen kan maken.**
- De leraren **stemmen** de instructies en spelbegeleiding, opdrachten en onderwijstijd **af op de behoeften van groepen en individuele leerlingen.**

Eigen aspecten van kwaliteit

Waarderingskader: 'te denken valt aan':

- Toekomstgericht aanbod
- Aanbod gericht op het leren van leerstrategieën
- Een aantrekkelijke, uitdagende leeromgeving

Ruimte voor de school voor eigen keuzes:

- Elke school is anders: taalonderwijs goed afstemmen op eigen populatie.
- Samenhang binnen taal en samenhang tussen taal en andere vakgebieden

(Voor meer informatie: zie artikel Herman Franssen en Thea Manders in MeerTaal, mei 2018)

Implicaties

- Helder onderscheid tussen wat moet en wat kan.
- Basiskwaliteit is omvattend.
- Ook veel eigen ruimte
 - voor keuze didactiek
 - over samenhang binnen taal
 - over integratie taal binnen andere vakgebieden
- Uitleggen van eigen keuzes in schoolplan
- Kwaliteitszorg richten op basiskwaliteit én eigen keuzes
- Realiseren eigen ambities → investeren in kwaliteitscultuur/
professionalisering

Enkele noties over 'begrijpend lezen/tekstbegrip'

Impressies begrijpend lezen

- Daling % leerlingen dat 2F haalt. (Staat van het Onderwijs 2016-2017)
- Weinig transfer van leesvaardigheden/strategieën bij andere vakken/teksten.
- Strategieën zijn vaak meer doel dan middel voor tekstbegrip.
- De inhoud van de tekst raakt soms op de achtergrond.
- Veel leerlingen vinden begrijpend lezen saai.

Impressies begrijpend lezen

- Het is niet zo goed gesteld met leesmotivatie en leesplezier. Krijgt wel iets meer aandacht.
- Scholen vinden het vaak lastig om interventies te kiezen bij achterblijvende resultaten (op niveau leerling en op niveau groep/school)
- Veel scholen lijken zoekende naar beste manier om onderwijs in tekstbegrip te geven.
- Actuele kennis over wat werkt, druppelt langzaam door naar de praktijk.

Rol van taalspecialisten?

‘Welke rol kunnen taalspecialisten spelen om besturen, scholen en leerkrachten te helpen om het onderwijs in tekstbegrip verder te verbeteren?’

- Kennis over ‘wat werkt’ naar de praktijk brengen. Ook naar besturen.
- Focus op verbetering didactiek.
- Besef vergroten dat begrijpend lezen een houding is.
- Voorkomen dat scholen leesmotivatie laten liggen.
- Stimuleren dat besturen goede kwaliteitsinformatie over lezen verzamelen.
- Onder de aandacht brengen van succesvolle aanpakken / leerlijnen waarbij begrijpend lezen is geïntegreerd.

En ook propageren dat er meer aandacht komt voor mondelinge communicatie en schrijfvaardigheid.